

Davidu Miscavige, předsedu představenstva Centra náboženské technologie, stojící na vrcholu scientologické hierarchie, je možné považovat za Hubbardova nástupce

Scientologie: náboženství úspěchu

Se všemi pojmy, jimiž se snažíme popsat duchovní život, je potíž. **Neumíme uspokojivě vymezit pojem „náboženství“, „nové náboženské hnutí“,** natož pak negativně zatížené slovo „sekta“. Ale i kdybychom to uměli, můžeme si být jisti, že fenomén scientologie by se stejně do žádné pojmové krabičky nevešel

Fenomén scientologie je tak zvláštní, že se vehementně vzpírá nejen jednoduchému časopiseckému, ale i odbornému popisu. Pokud by se vám tedy zdálo, že ani po přečtení tohoto článku nějak nemůžete scientologii zařadit, nezoufejte – něco podstatného jste o ní tím pádem už pochopili.

Tajemný, zbožněný a osamělý
Spolehlivých údajů o dětství a mládí Američana Lafayette Ronalda Hubbarda (1911–1986), tvůrce

scientologie, je velmi málo. Za nepochybné je považováno jeho narození v Tildenu (Nebraska) a školní docházka ve městech Seattle a Helena. Podle vyjádření Univerzity George Washingtona studoval Hubbard tuto vysokou školu v letech 1931 a 1932; na podzim roku 1932 však nesplnil studijní povinnosti a byl nucen univerzitu opustit. Mezi zaměstnáními, která vykonával, je pak s větší či menší mírou pravděpodobnosti uváděno povolání pilota, výzkumníka, scenáristy a především spisovatele dobrodružných a vědeckofantastických příběhů.

Absence spolehlivých údajů o jeho životě dovoila Hubbardovi a jeho příznivcům vytvořit legendární verzi životopisu, v níž je prezentován jako zázračné dítě, mimořádně inteligentní student, který dosáhl vědecké kompetence v mnoha oborech (např. v oboru jaderné fyziky), zasvěcenec různých náboženství, mimořádně statečný a úspěšný voják ve druhé světové válce apod.

Je to ale právě až doba po druhé světové válce, odkdy je možné rekonstruovat jeho život spolehlivěji. Po odloučení od manželky a dvou dětí pracoval v Hollywoodu jako scenárista. Experimentálně se zabýval hypnózou a publikoval články v časopise s vědeckofantastickou tematikou. Tyto experimenty jej patrně přivedly k myšlence na vytvoření nové psychotherapeutické metody. První pojednání napsal již roku 1948, jeho články ale byly odbornými časopisy odmítnuty. Teprve když za svého klienta a zároveň učedníka získal redaktora zavedeného nakladatelství vědeckofantastic-

Kořeny dianetiky

Pokud stručně shrneme pravděpodobné kořeny Hubbardovy metody, pak **dianetika podobně jako jiné formy abreaktivní terapie navazuje na rané výzkumy Sigmunda Freuda (1856–1939)**, který prováděl spolu s Josephem Breuerem (1842–1925). Přesvědčení, že největšími traumaty zatěžuje člověka porod a prenatální období, Hubbard zjevně převzal od Freudova žáka Otto Ranka (1884–1939) a jeho pokračovatelů. Sigmund Freud sice své rané teorie opustil, ale abreaktivní terapie se rozvíjela samostatně především ve 30. a 40. letech 20. století. Tento terapeutický směr pak našel svého mluvčího v Miltonu H. Ericksonovi (1901–1980), autorovi a inspirátorovi několika poněkud problematických alternativních terapií.

Podle Hubbardovy dianetiky je řešením převést zážitky z reaktivní mysli do mysli analytické, vědomě je prožít, a tak je překonat a vymazat. K tomu slouží technika, kterou Hubbard nazval auditingem. Jedná se o rozhovor, v němž auditor (terapeut dianetiky) útočí otázkami na reaktivní mysl auditovaného klienta a pokouší se z reaktivní mysli vyvolat některý traumatizující zážitek. Mnohonásobným opakováním tohoto zážitku, a to i ve formě, jako by právě probíhal, a odhalováním nových a nových okolností, které jej provázely, má být tento zážitek znovu prožit, zbaven schopnosti vyvolávat negativní emocionální reakce, a tak být navždy zneškodněn.

Stav klientovy reaktivní mysli má auditorovi odhalovat E-metr, Hubbardem vynalezený přístroj, který svou konstrukcí a funkcí připomíná tzv. detektor lži. Procedurami auditingu klient prochází

Vedle ostrých kritiků ale dianetika získala ihned v prvním roce vydání Hubbardova základního díla nadšené sympatizanty. Ve Spojených státech začala spontánně vznikat Dianetická centra, v nichž byla nová psychotherapeutická metoda uplatňována lidmi, zpočátku vyškolenými samotným L. R. Hubbardem. Mezi jeho následovníky je dodnes Hubbardova metoda nezpochybnitelným dogmatem a jeho teorie a instrukce mají platnost posvátných textů. To způsobuje, že dianetičtí terapeuti rezignují na standardní psychologické vzdělání a na kritický rozhovor na odborné úrovni.

Lesk a bída falešných vzpomínek

S dianetikou se dnes můžeme snadno setkat i v České republice prostřednictvím některého Dianetického centra. Pro první kontakt slouží

slovníček

Engram je paměťová stopa podvědomé mysli, ve scientologii je definován jako **bolestná vzpomínka zasunutá v podvědomí**, která brání plnému výkonu lidské mysli

Tzv. dianetická metoda v klientovi vyvolává falešné vzpomínky. Místo slibované očisty mysli tak spíše poškozují vztahy k lidem z klientova okolí a způsobuje jeho závislost na terapeutovi

ké literatury, mohla být jeho psychotherapeutická metoda prezentována ve sci-fi časopise a nakonec i knižně.

Kniha „Dianetika: moderní věda o duševním zdraví“ (1950) způsobila, že druhou polovinu svého života Hubbard strávil rozvíjením jejích myšlenek v konceptu scientologie, organizováním Dianetických center i dalších scientologických aktivit a řízením postupně se rozšiřujícího společenství následovníků – scientologů. Prosazováním své laické psychotherapeutické metody však Hubbard také vyvolal nesouhlas mnoha politických, vědeckých a kulturních představitelů západní společnosti a stal se nežádoucí osobou pro úřady několika západních států. Ty se obávaly nejen negativního působení jeho metody na psychické zdraví a na sociální vazby jednotlivců, ale také organizovaného společenství scientologů, ochotných provádět své finančně výnosné aktivity na hranici, anebo dokonce v některých případech až za hranici zákona. To se stalo jedním z důvodů, proč je závěr Hubbardova života znovu chudý na spolehlivé údaje. Poslední léta (od roku 1980) strávil Hubbard v podstatě v osamění a i datum jeho smrti je pouze pravděpodobné.

Dianetikou k supermanství

V Hubbardově psychotherapeutické metodě funguje lidská mysl jako počítač s vysokou kapacitou, která umožňuje vybavovat si všechny podněty, které kdy mysl obdržela. Běžně je ale tato obrovská kapacita omezoována stopami zážitků, uložených v tzv. reaktivní mysli. Podle Hubbardovy teorie má totiž mysl dvě části – analytickou a reaktivní. Zatímco analytická mysl je přístupná lidskému vědomí a člověk s ní může volně nakládat, reaktivní mysl se nachází pod úrovní vědomí a člověk nemá přístup k zážitkům, které se do této části mysli uložily. A právě do reaktivní mysli se ukládají zážitky, které byly natolik traumatické, že nemohly být zpracovány analytickou myslí. Existenci těchto minulých zážitků si člověk ani neuvědomuje, ale jejich následky kvůli různým spouštěčům vystupují z reaktivní mysli v nečekaných situacích a brání jí v plném výkonu. Člověk je tak podle Hubbarda vlastně vydán na milost a nemilost černé skříňce své reaktivní mysli. Jí je analytická mysl omezoována, což způsobuje řadu nepřijemností: nízký inteligenční kvocient, nedostatek soustředění, ztrátu paměti, psychosomatické nemoci, únavu, napětí, emocionální nepohodu apod. Důsledkem těchto omezení je životní neúspěch.

až do stavu nazvaného Clear, kdy jeho reaktivní mysl už nemá existovat. Duševní schopnosti takového člověka pak mají výrazně překračovat nejen úroveň, na níž do série auditingů vstoupil, ale i úroveň duševních schopností ostatních lidí. Ačkoli scientologové dosvědčují, že výkon jejich mysli se díky auditingům pronikavě zlepšil, pro většinu z nich je dosažení stavu Clear celoživotním a často nesplněným úkolem.

Teorie ostrá jako břitva

Reakce na Hubbardovu dianetiku byla hned od počátku rozporuplná. Vědecká obec Hubbarda ostře odmítla především pro nedodržování základních etických a metodologických zásad: neuvědění své inspirační zdroje a volně parafrázování cizí díla. Bylo vysloveno také důvodné podezření, že Hubbard nevykonával standardními psychologickými metodami žádné experimenty. Věcně je kritizován především základní předpoklad dianetiky, že obrazy, jež jsou při auditingu vlastně vyvolány hypnotickou sugescí, odpovídají skutečnosti. Daleko spíše se jedná o jev, který současná psychologie popisuje jako syndrom falešných vzpomínek. Falešné vzpomínky, pokládá se za reálné, mohou znemožňovat skutečná řešení klientových problémů a uměle vytvářet nové. Poškozují také vztahy k lidem, kteří v těchto falešných vzpomínkách vystupují. A mohou vést k vytváření psychické závislosti na terapeutovi a na skupině stejným způsobem postižených klientů. Ostražitost v psychologické obci také vyvolává skutečnost, že scientologové, kteří vykonávají auditing bez jakéhokoli standardního psychologického školení, považují tuto metodu za univerzální všelék. To ukazuje, že si neuvědomují možné kontraindikace a rizika práce s nevědomím u psychicky labilnějších klientů.

pozvánky (inzeráty, letáčky apod.) na přednášku nebo (většinou) na Oxfordský test schopností poskytovaný zdarma. Na základě tohoto nestandardizovaného testu osobnosti bývá potenciální klient prostřednictvím lichotek i výhrůzek, které se týkají jeho údajných předností a nedostatků, manipulován k tomu, aby si zakoupil některý produkt – alespoň knihu, ale raději některý z nabízených kurzů pro

Vysvětlení, jak funguje reaktivní a analytická mysl, podává Obrázková kniha základů scientologie, díl I., překlad V. Horanová, České Budějovice 1992

Kdyby toto děvče vědělo o myslí, dříve nebo později by si začala uvědomovat, že pokaždé, když byl pes blízko, pocítovala trochu strachu, chtěla utéci a cítila bolest ve své ruce a viděla by obrázek a na to vše by si vzpomněla. V tom okamžiku by se obrázek stal částí její analytické mysli a neměl by dále na ni vliv bez jejího vědomí.)

Psychoterapie, sebezlepšování a nová náboženská hnutí

Pokud se snaží pochopit člověka v jeho celistvosti, **těžko se psychotherapeutické školy mohou vyhnout otázkám spirituality**. Zvláště ty, které vznikají z nadšení a touhy po alternativě a které se izolují od obce odborníků a vyhýbají se kritice a reflexi, se mohou dostat do oblasti spíše duchovních než psychotherapeutických služeb. Příkladem bychom našli řadu ve Spojených státech; u nás můžeme jmenovat holotropní terapii (holotropní dýchání), jehož popularita v posledních letech ale poněkud klesá, nebo tzv. rodinné konstelace, které tuto terapii na pomyslném žebříčku popularity v současnosti

vystředily. Podobně nabývají **spíše náboženského charakteru různé metody sebezlepšování a psychické svépomoci**, např. poměrně známá Silvova metoda. Některé tyto aktivity nezůstanou jenom u poskytování služeb klientům, kteří nezávazně přijdou, zaplatí a odejdou, ale vytvářejí jasně ohraničená společenství. Pokud v nich jsou náboženské prvky silně zastoupeny, hovoříme o nich jako o **nových náboženských hnutích na pomezí psychotherapie** – to je případ také scientologického hnutí a jeho vlajkové lodi, Scientologické církve.

víte že?

Scientologové velmi těžko snášejí ty, kdo by chtěli **Hubbardovy metody používat bez dohledu scientologických organizací a bez licencí.** Takoví jednotlivci nebo organizace (zvaní „veverky“ – squirrels) je totiž podle scientologů nemohou používat správně a Hubbardovo učení nutně poškozují. Významné jsou dvě organizace, které poskytují Hubbardovy technologie zdarma nebo za režijní cenu: **Free Zone a Ron's Org.** V České republice je nejvýznamnější „veverkou“ **Ing. Andrej Dragomirecký,** který se s dianetikou seznámil ještě za komunistické vlády a převedl ji do své tzv. hlubinné abreaktivní psychoterapie.

zlepšení studijních výsledků, manželství, komunikace, finanční situace apod. Dříve či později se dostane k auditingu.

Na auditingu bývá pro klienta lákavé především to, že rychle nalezne zdánlivou příčinu svých potíží a že je jí někdo jiný než on sám. Jako tuto příčinu zpravidla klient spolu s auditorem identifikuje své rodiče – ve vzpomínkách i zdánlivých (falešných) vzpomínkách na rané dětství či prenatální stav odhalí, že rodiče nepohodou, stresem a bolestí vytvářeli bloky (engramy) v jeho reaktivní mysli. Okruh těch, kdo se údajně podíleli na klientových potížích, se časem samozřejmě rozšiřuje. Důvěra, kterou klient v auditora vkládá, a lehký hypnotický stav, v němž se nachází, vytvářejí ideální podmínky pro vznik falešných vzpomínek, které ovšem mají velkou subjektivní přesvědčivost – klienti bývají skálopevně přesvědčeni, že události, na něž si „vzpomněli“, se skutečně odehrály, a to navzdory všem důkazům, které by proti tomuto přesvědčení mohlo jejich okolí přinést. Falešné vzpomínky bývají velmi barvitě a plně detailů. Přesvědčení o jejich absolutní pravdivosti je zvyšováno také tím, že si je klient při auditingu jakoby na vlastní kůži sám „prožil“.

» **Nejisté počty**

Počet scientologů je nesnadné i jenom odhadnout. **Scientologové sami udávají několik milionů,** ale do tohoto počtu zahrnují všechny, kdo se stali příjemci některé ze scientologických služeb. Má to svou logiku, když uvážíme, že Hubbardovy techniky člověk může praktikovat doma, aniž by potřeboval jakoukoli scientologickou organizaci. Takových lidí je ale ve skutečnosti asi velice málo. Ať tak či onak, v podstatě nelze odlišit náhodného příjemce některého produktu od přesvědčeného zastánce Hubbardova učení. **Těch druhých jsou ve světě asi stovky tisíc, u nás několik málo set.**

Při „vzpomínání“ na bolestivé události a jejich detaily během auditingů, které trvají dvě až tři hodiny, klient často prožívá stres. Konec auditingu, který auditor stanoví na základě svého přesvědčení, že údajná událost již byla přesunuta z reaktivní do analytické mysli, tak klientovi přináší úlevu, pocit osvobození a euforii. To pro něj znamená

další důkaz, že událost skutečně existovala a že nyní je již „odžita“.

Není překvapivé, že po auditingu získá neinformovaný nebo nekritický klient přesvědčení o vysoké účinnosti této metody a o celkovém zlepšení vlastního psychického stavu. Klienti často získají sebevědomí, touhu na sobě pracovat a měnit okolnosti svého života (a ne jim pouze pasivně podléhat). To vše může vést ke skutečnému zlepšení např. pracovního postavení, finanční situace apod. Genou za to ovšem bývá dogmatické přejímání Hubbardových předpokladů a jednostranné zaměření života na výkon a finanční úspěch pod taktovkou jedině správných (tedy Hubbardových) metod. Kdysi blízké vztahy s těmi, kdo nejsou scientology, bývají přetřhány, anebo získají pouze chladnou a formální podobu. Sociální potřeby pak často beze zbytku vyplní společenství scientologů.

Thetan na cestě ke svobodě

V přednáškové a osvětové činnosti Hubbard svůj terapeutický model dále rozvíjel a domýšlel filozoficky a nábožensky. Tak ještě roku 1950 vznikl

Hubbard se snažil uplatnit i v oblasti péče o zdraví. Jeho lék proti nemoci z ozáření byl úředně zabaven, ale vědecky neprůkazný očištný program je nadále prodáván

» **Hubbardova psychoterapeutická metoda, zvaná auditing, má lidskou mysl očistit od traumatizujících a omezujících zážitků. Stav klientovy mysli má pomoci odhalit Hubbardem zkonstruovaný přístroj, tzv. E-metr**

koncept, podle něhož kromě fyzického světa, sestávajícího z hmoty, energie, prostoru a času a zvaného MEST, existují duchovní bytosti. Ty zhruba odpovídají pojmu „duše“ a berou na sebe různé formy hmotných těl. Každý z nás je vlastně touto duší, která se v Hubbardově systému nazývá thetan. Všem thetanům v jakékoli formě je společný tzv. dynamický princip existence, který zní: „Přežij!“ Toto přežití se realizuje na tzv. dynamikách (přežij jako jedinec, přežij jako rodina atd.), přičemž již roku 1951 se počet dynamik rozrostl z původních čtyř na osm a osmou se stala „dynamika Nejvyšší Bytosti“, zvaná také Nekonečno. Spolu s dalšími nábožensko-filozofickými předpoklady tak vznikl základ pro to, aby nad psychoterapeutickou metodou dianetiky vyrostla náboženská filozofie, nazvaná scientologie.

Středem scientologie je tedy předpoklad existence thetana, nesmrtelné duchovní bytosti, která obývá každé živé tělo a která řídí jeho mysl. Původ těchto thetanů je ve vesmíru, odkud se dostali na planetu Zemi před miliony let. Tento thetan disponuje nekonečnými schopnostmi. Scientologie předpokládá (ve shodě se základními předpoklady dianetiky), že je ve svých nekonečných schopnostech omežován zážitky, které po celou dobu

jeho působení v různých tělech na Zemi vytvářela jeho reaktivní mysl. Aby získal zpět své absolutní charakteristiky, musí být thetan od důsledků reaktivní mysli osvobozen dianetikou. Významným mezníkem na cestě k úplnému osvobození je výše zmíněný stav Clear. Ovšem na rozdíl od dianetiky, v níž se Clear stal cílovým stavem, je možné ve scientologii pokračovat. Bez reaktivní mysli totiž thetan může postupovat na cestě po dalších stupních tzv. Mostu ke svobodě až k úplnému ovládnutí hmoty, energie, prostoru a času (MEST). Stupně jsou odlišeny podle toho, nakolik může osvobozený thetan „operovat“, tedy nakolik MEST ovládá. Stupňů „operujícího thetana“ (OT) je šestnáct a poslední z nich, kterého Hubbard (a pouze on) údajně dosáhl, tak znamená vstup do oblasti božství.

Po stupních pyramidy

Cestu po Mostu ke svobodě scientologové realizují v pyramidě organizací. Na nejnižším stupni stojí jednotlivá Dianetická centra, která se nazývají také Mise Scientologické církve. V Evropě je jich asi 150 a nalezneme mezi nimi i pražskou, brněnskou a ostravskou misi. Pražská nyní aspiruje na dosažení vyššího stupně, tzv. orgu, na němž mohou být klienti vedeni až do stavu Clear. V Evropě je orgů asi 50. V poslední době jsou za značné pozornosti médií otvírány tzv. ideální orgy – velká, reprezentativní centra (naposledy loňského roku v Berlíně). Vyšší organizace (pokročilé orgy, AO) poskytují 1. až 5. stupeň OT. Scientologům v Evropě (kromě Velké Británie) tímto způsobem slouží AO v Kodani. Nad těmito organizacemi stojí ústředí Mezinárodní scientologické církve se sídlem v kalifornském Los Angeles. Přímo pod touto ústředí spadá tzv. Flag v Clearwateru na Floridě (kde je možné získat stupně OT 6 a 7) a námořní loď Freewinds, na níž se poskytují zatím nejvyšší stupeň OT 8. Výše nikdo ze scientologů (kromě samotného Hubbarda) nepostoupil. Vyšší stupeň se „otevrou“ vždy až tehdy, je-li na to dostatečný počet scientologů připraven.

Na vrcholu hierarchie stojí Centrum náboženské technologie. Předsedu představenstva této organizace, Davida Miscavige (*1960), je tak možné považovat za Hubbardova nástupce. Centrum uděluje licence na různé části Hubbardova duševního dědictví a (samo nebo zprostředkovaně) autorizuje jednotlivé typy scientologických organizací. Ty se s udělenými licencemi pak samy musejí starat o výdělek. Získat v jakékoli této organizaci jednotlivé kurzy či stupně OT a materiály k nim je totiž velmi drahé. Celá struktura ale funguje jako skutečná pyramida: jednotliví scientologové sice platí enormní částky za licence a kurzy, které potřebují ke svému vzestupu, zároveň jsou ale schopni podobné částky vydělat díky kurzům, které pak poskytují těm, kdo jsou na nižších patrech scientologické pyramidy.

Scientologie aplikovaná na byznys

Úspěch Dianetických center a jejich expanze přiměla Hubbarda k vypracování systému, jímž jsou centra i další organizace scientologů spravovány. Tento systém Hubbardových administrativních instrukcí tvoří značnou část z desítek tisíc autoritativních dopisů, které během let rozesílal svým následovníkům a které pro ně mají platnost posvátných písem. Systém Hubbardových tzv. administrativních technologií není používán jen uvnitř scientologie a ve firmách, zakládáných a řízených scientologie, ale je také nabízen vně. Děje se to prostřednictvím firem, které na tyto technologie vlastní licence

» Lafayette Ronald Hubbard, tvůrce dianetiky a zakladatel scientologie

a které pak působí na běžném poradenském a personalistickém trhu. U nás je z nich nejspěšnější firma Business Success.

Podobně jako jsou jednotlivci ke koupi produktů Dianetických center přesvědčováni pomocí Oxfordského testu schopností, poskytují poradenské firmy scientologů obdobný test EBA (Epoch Business Analysis). V případě, že takto oslovený podnik na test zareaguje, nabízejí pak poradenské firmy manažerské, organizační, motivační a další kurzy a semináře. Na nich je možné se setkat s řadou teorií, které se (někdy v trochu jiné formě) prodávají v Dianetických centrech. Pouze část clientských podniků jde ovšem v nákupech seminářů a kursů tak daleko, že svou budoucnost zcela sváže s Hubbardovou filozofií (často aniž by ji předem znali). Do této situace se mohou dostat, pokud přistoupí např. k plošnému zavádění motivačních kurzů pro své zaměstnance nebo k razantní reorganizaci podnikové struktury v duchu Hubbardových instrukcí.

Pracovníci takových podniků se pak zpravidla ocitají před rozhodnutím buď přijmout scientologický pohled na komunikaci, práci, její řízení a postupně též na svět a život, anebo podnik opustit. Pohybem zaměstnanců může postupně dojít ke změně ve prospěch scientologické nauky a praxe. Podniky, které takovou změnou projdou,

Zatímco někteří němečtí úředníci považují scientologické hnutí za možnou hrozbu demokracie, Spojené státy je v rámci obrany lidských práv hájí

se pak mohou stát stálými klienty Dianetických center a sponzory Scientologické církve či jiných příbuzných aktivit.

Dobročinnost jako výkladní skříň

Scientologii definují její stoupenci jako aplikovanou náboženskou filozofii. Vedle manažerského a personálního poradenství můžeme její aplikace skutečně nalézt i v dalších oborech. Rozsáhlou

a málo přehlednou síť organizací, které s těmito aplikacemi pracují, tak můžeme nazvat scientologickým hnutím. O některých jeho částech se v následujících odstavcích zmíníme.

Hubbard se své myšlenky pokusil uplatnit i v oblasti alternativní medicíny a péče o zdraví. Podobně jako v dianetice hraje i zde hlavní roli mysl: uzdravení se podle scientologie děje prostřednictvím práce s myslí. Kromě toho se Hubbard pokusil do oblasti zdraví promluvit

» Vyznání víry Scientologické církve

My z církve věříme:

že všichni lidé jakékoli rasy, barvy nebo vyznání byli stvořeni se stejnými právy;

že všichni lidé mají nezcizitelná práva na vlastní náboženské praktiky a jejich provádění;

že všichni lidé mají nezcizitelná práva na vlastní život;

že všichni lidé mají nezcizitelná práva na své duševní zdraví;

že všichni lidé mají nezcizitelná práva na vlastní obranu;

že všichni lidé mají nezcizitelná práva vytvářet, volit a podporovat vlastní organizace, církve a vlády nebo jim pomáhat;

že všichni lidé mají nezcizitelná práva svobodně myslet, svobodně mluvit, svobodně psát své vlastní názory a reagovat na názory druhých, mluvit o nich nebo psát;

že všichni lidé mají nezcizitelná práva na stvoření svého vlastního druhu;

že duše lidí mají práva lidí;

že studium mysli a léčení mysli zapříčiněných nemocí by nemělo být odděleno od náboženství nebo že by se nemělo přehlížet, že je prováděno v nenáboženských oborech;

a že žádná jiná instance menší než Bůh nemá moc zrušit nebo přehlížet tato práva, ať už otevřeně nebo skrytě.

A my z církve věříme:

že člověk je v podstatě dobrý;

že se pokouší přežít;

že jeho přežití závisí na něm samotném a na jeho bližních a na jeho dosažení bratrství s vesmírem.

A my z církve věříme, že zákony Boha člověku zapovídají:

zničit svůj vlastní druh;

zničit duševní zdraví jiného;

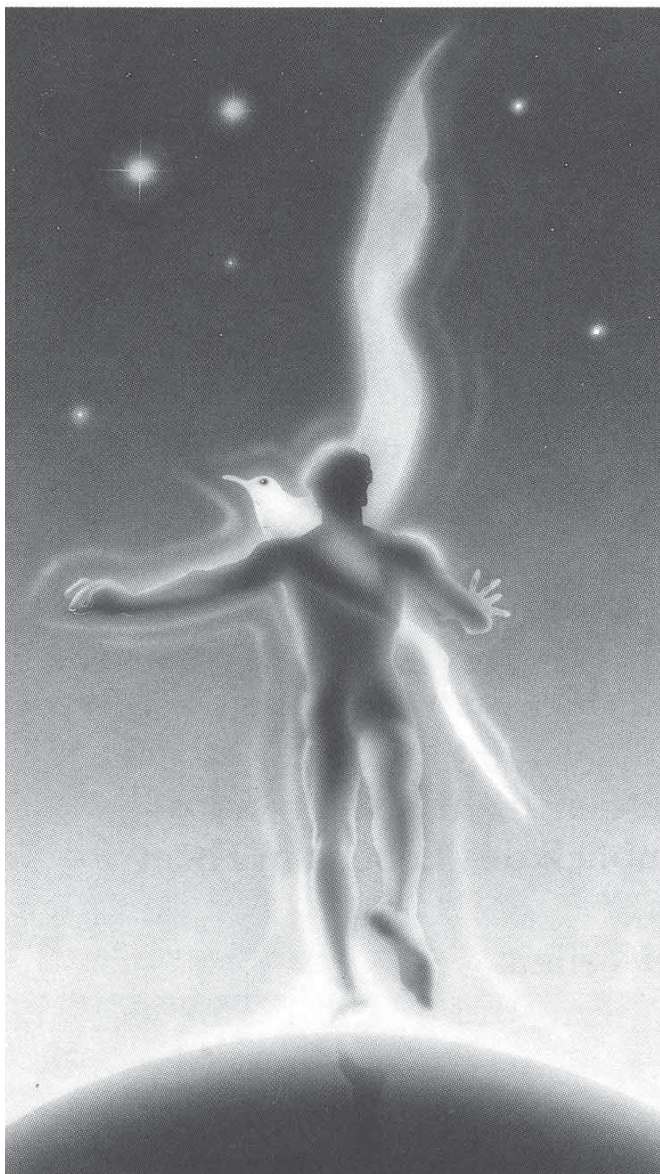
zničit nebo zotročit duši jiného člověka;

zničit nebo snížit přežití svých společníků nebo své skupiny.

A my z církve věříme,

že duch může být spasen

a že duch sám má moc zachránit nebo vyléčit tělo.

Podle Hubbarda obývá každé živé tělo thetan – nesmrtelná duchovní bytost. Thetanové přišli na naši planetu před miliony let z vesmíru

hned v 50. letech 20. století výrobou léku proti nemoci z ozáření. Později vyvinul tzv. purifikační program zaměřený na problém škodlivin v lidském organismu. Zatímco lék Dianazin byl roku 1957 úředně zabaven, purifikační program, založený na vědecky těžko udržitelných předpokladech, se nadále prodává.

Obraz scientologie jako idealistické a neziskové organizace posiluje morální kód, prezentovaný

» Scientologie v populární kultuře

Na veřejnosti scientologickému hnutí velmi pomáhá **přízeň poměrně velkého počtu celebrit populární kultury**. Členy Scientologické církve jsou například herci John Travolta a Tom Cruise nebo jazzový hudebník Chick Corea. Scientologové tak velmi dobře zúročují provozování tzv. center pro celebrity. Tyto celebrity se ale na druhou stranu někdy **stávají lovnou zvěří bulvárních médií, která scientologii mnoho nerozumějí** (a asi ani rozumět nechtějí) a činy a postoje celebrit všelijak překrucují. Skutečnost, že scientologie patří do americké populární kultury, doložil úspěch jedné epizody seriálu South Park, v níž jsou scientologové a jejich celebrity nepokrytě zesměšněni a jsou dokonce vyražena některá tajemství, přístupná pouze operujícím thetanům na stupni III (OT III).

jako „Cesta ke štěstí“. K dobrému společenskému jménu přispívá i charitativní činnost scientologů. Na veřejnosti ji prezentují hlavně dvě organizace, které se zabývají resocializací: Criminon a Narconon. Hlavním nástrojem péče o delikventy v organizaci Criminon je distribuce výše zmíněných morálních zásad „Cesta ke štěstí“ a korespondenční kurz, který je na těchto zásadách založen. Činnost Narcononu je naproti tomu určena narkomanům a její hlavní součástí je výše zmíněný purifikační program. Jím mají být narkomani zbaveni jak fyzických následků užívání drog, tak závislosti na nich. Činnost Criminonu se u nás zatím plně nerozvinula, Narconon je po rozsáhlé kampani na konci minulého století spíše v útlumu.

Péči scientologů o společnost demonstruje i vzdělávací organizace Aplikovaná scholastika. Zabývá se tzv. studijními technologiemi, které mají pomoci ve zvládnutí studijních nároků a při procházení ostatními scientologickými kurzy a procedurami. Tyto technologie jsou prodávány v Dianetických centrech, ale Aplikovaná scholastika se je snaží rozšířit i mimo centra a vnést je do speciálních programů výuky cizích jazyků (u nás např. v jazykové škole Lite), péče o děti s problémy v oblasti učení (u nás v občanském sdružení Basic) apod.

Od počátku vyhraněně negativní vztah scientologů k psychologii a psychiatrii se odráží v činnosti organizace Občanská komise pro lidská práva (CCHR). Komise vydává materiály, které ostře kritizují systém péče o duševní zdraví, a shromažďuje svědectví proti psychiatrům a psychologům od těch, kdo se jimi cítí být poškozeni.

Scientologická církev

Hlavním nástrojem prezentace scientologického hnutí je Scientologická církev. Vznikla v roce 1954 z organizačního základu Hubbardovy mezinárodní asociace scientologů (HASI). Náhlý vznik církve způsobil u řady kritiků dianetiky obavu, že skrytým

logické církve má celkem osm zakončení, která odkazují k osmi tzv. dynamikám existence. Duchovní Scientologické církve mají obvykle na sobě několik znamení svého úřadu: plášť, kolárek, výrazný scientologický kříž na prsou apod. Za činnosti místní Scientologické církve odpovídá kaplan, jemuž po vysvěcení ve scientologických kurzech náleží titul „reverend“.

Hlavním obřadem Scientologické církve je tzv. nedělní služba. Má standardní průběh: po přivítání duchovní přečte pojednání o osobní integritě od L. R. Hubbarda. Toto pojednání klade důraz na samostatné osvojení jakéhokoliv vědění a na vlastní odpovědnost. Následuje kázání, které duchovní Scientologické církve vybírá ze souboru asi sta Hubbardových promluv. Ke každému kázání náleží doporučený skupinový auditing, tedy proces, v němž kaplan usiluje sérií otázek a jednoduchých příkazů o to, aby aktivoval mysl zúčastněných, a tak podnitil mechanismy pro zlepšení jejich zdraví a duševních schopností. Obřad je zakončen Modlitbou za naprostou svobodu, společným vyjádřením vděčnosti Hubbardovi a případně dalšími úkony.

K činnosti Scientologické církve ve světě patří také program pro dobrovolné duchovní, kteří zasahují při hromadných neštěstích a dalších vypjatých situacích. U nás Scientologická církev provádí dlouhodobý protidrogový program „Řekni ne drogám – řekni ano životu“ a nabízí ho školám.

Boje a kontroverze

Je běžné, že nová náboženská hnutí vyvolají určitě napětí ve společnosti, v níž působí, ale scientologické hnutí je v tomto směru počtem, mírou i délkou trvání různých konfliktů přece jen mimořádné. Typická pro ně vždy byla velmi rychlá, obranná a silně nepřátelská reakce, která konfliktní situace mnohokrát ještě vystupňovala.

Velmi tvrdě scientologové zacházejí se svými neúspěšnými nebo rebelujícími stoupenci. Vnitřní

Velmi tvrdě scientologové zacházejí se svými neúspěšnými nebo rebelujícími stoupenci. Těžké tresty zahrnují i dlouhé převýchovné pracovní pobyty

» Dianetika – ukázka textu

„Když matka kýchne, dítě upadne do 'bezvědomí'. Matka z neopatrnosti lehce narazí do stolu a hlava dítěte se zdeformuje. Matka má zácpu a dítě je následkem jejího úzkostného úsilí stlačováno. Otec je vášnivý a dítě má pocit, jako kdyby se dostalo do zapnuté pračky. Matka má hysterický záchvat a dítě dostane engram. Otec udeří matku, dítě dostane engram. Jiné jejich dítě skočí matce na klín a u nenarozeného dítěte vznikne engram. A tak to jde dál.“

Normální lidé mají velké množství prenatalních engramů. Mohou jich mít i přes dvě stě. A každý z nich je aberativní. Každý z nich obsahuje bolest a „bezvědomí“.

HUBBARD, L. R., *Dianetika. Moderní věda o duševním zdraví*. New Era 1999, str. 154.

důvodem vzniku jsou daňové úlevy a možnost obrany před kritikou odborné (tj. psychologické a psychiatrické) veřejnosti. Postupem doby ale Scientologická církev vytvořila věrouku i kult v rozsahu, který je srovnatelný s jinými novými náboženskými hnutími.

Centrem veřejného náboženského života Scientologické církve je kaple – jednoduše zařízená místnost, ozdobená tzv. scientologickým křížem a bustou či alespoň obrazem L. R. Hubbarda, popř. dalšími obrazy a citáty na stěnách. Mezi texty, které zdobí kapli, obvykle nechybí Vyznání víry Scientologické církve. Z průniku vislého a vodorovného ramene scientologického kříže vycházejí čtyři paprsky, takže symbol Scien-

tomé církve má celkem osm zakončení, která odkazují k osmi tzv. dynamikám existence. Duchovní Scientologické církve mají obvykle na sobě několik znamení svého úřadu: plášť, kolárek, výrazný scientologický kříž na prsou apod. Za činnosti místní Scientologické církve odpovídá kaplan, jemuž po vysvěcení ve scientologických kurzech náleží titul „reverend“.

Etické zásady chování scientologů vůči méně úspěšným, rebelujícími nebo odpadlým členům, stejně jako vůči jakékoli vnější kritice, prosazovala v minulosti scientologická organizace Guardian Office. Soudní procesy, v nichž scientology pod-

➤ Osm zakončení scientologického kříže, symbolu Scientologické církve, odkazuje k osmi tzv. dynamikám existence

porují špičkoví právníci, postihly a dosud postihují řadu nezávislých médií, odpadlíků od scientologie, znepokojených příbuzných scientologů, kritiků apod. Ti se také – podobně jako již výše zmínění psychologové a psychiatři – často cítili být obětmi sběru kompromitujících materiálů a zastrasování. Nechvalně proslulým vrcholem působení Guardian Office se stala operace Sněhurka (Snow White), zahájená roku 1973 s cílem infiltrace do těch federálních úřadů Spojených států, které byly vůči působení scientologů nedůvěřivé. Po vyzrazení akce byli někteří čelní scientologové (také Hubbardova tehdejší manželka) potrestáni vysokými pokutami a vězením.

Snaha o smír

Guardian Office byl roku 1982 nahrazen organizací Office of Special Affairs (O. S. A), ale po Hubbardově smrti je ze strany scientologů patrná snaha o tlumení konfliktů s veřejností a o vybudování příznivého obrazu v očích společnosti, v nichž scientologové působí. Roku 1993 získala jejich snaha velký impuls, neboť daňový úřad Spojených států přijal Scientologickou církev mezi nevýdělečné organizace. Z prvořadého nepřítele se tak americké úřady staly hlavním obhájcem Scientologické církve v rámci své starosti o dodržování lidských práv doma i ve světě.

V této roli jsou americké úřady v dlouhodobém konfliktu s úřady Německa. Někteří tamní politici a úředníci nejsou ochotni na základě svých zkušeností vidět ve scientologii náboženskou, neziskovou a dobročinnou organizaci, ale poukazují na její dravost v možné touze získat ekonomickou a politickou moc. Ve scientologii shledávají nebezpečí pro demokratický stát a jeho fungování. Zvláště těžce nesou skutečnost, že při auditingu jsou všechny sdělené zážitky (ať už skutečné nebo fiktivní) zapisovány a archivovány. Tyto materiály, doplněné povinnými hlášeními scientologů o podrobnostech cizích životů, považují úřady za možný zdroj vydírání a nezákonného ovlivňování. Spojené státy a Německo jsou v současnosti na opačných stranách škály postojů, s nimiž se u demokratických zemí ve vztahu ke scientologickému hnutí setkáváme. Na jedné straně škály je upřednostňován pohled na scientologické hnutí jako na náboženství. Zde pak vyniká záměr dopřát jeho příslušníkům plnou náboženskou svobodu. Na druhé straně škály se setkáme spíše s obavou, aby demokratické výsady nebyly masivně zneužívány a aby nebylo podceněno žádné bezpečnostní riziko.

O mimořádné konfliktosti scientologického

hnutí svědčí také velké množství kritických internetových prezentací. Asi bychom mezi náboženskými skupinami těžko hledali jinou, která by vzbuzovala srovnatelně bouřlivě vášně.

Scientologie jako obraz společnosti

To nás přivádí k závěrečné otázce: je scientologie opravdu tak nebezpečná, jak se často uvádí? Jistě, dianetika jako psychotherapeutická metoda může být hodnocena jako nebezpečná, podobně může být shledáván i její dopad na rodinné a manželské vztahy klientů. Jako nebezpečné (zvláště pro nejvíce ohroženou skupinu mladých lidí) můžeme vidět manipulativní techniky náboru (Oxfordský test schopností a jeho interpretace), které se jistě aspoň blíží hranici oklamání, pokud ji přímo nepřekračují. Získaným klientům jsou zajištěny prodávány produkty, založené na velmi lidově pojaté psychologii, biologii a dalších oborech, za cenu, která je vzhledem ke kvalitě zjevně nebezpečná pro jejich peněženky. A jistě by také bylo nebezpečné, kdyby výhody, jimž se v demokratických společnostech těší neziskové organizace, byly zneužívány k podnikání spolkem již beztak bohatých organizací. Nebezpečné by jistě byly i neprůhledné ekonomické a politické sítě, založené na vydírání a kryté náboženskou svobodou.

Ale dříve než scientologické hnutí odsoudíme, zeptejme se, proč se v současné západní společnosti docela úspěšně drží (byť pravděpodobně není tak úspěšné, jak se prezentuje). Amatérismus, laická psychologie, absurdní „filozofické“ konstrukce pronášené jakoby vědeckým jazykem, bombastická reklama, klamavý nábor, manipulace s klientem – to vše je totiž v dnešní společnosti v podstatě běžné. Dokonce i syndrom falešných vzpomínek je využíván mnoha laickými a někdy dokonce odborně vyškolenými psychotherapeuty, aniž by to vzbuzovalo negativní ohlas jiných členů společnosti než těch přímo postižených.

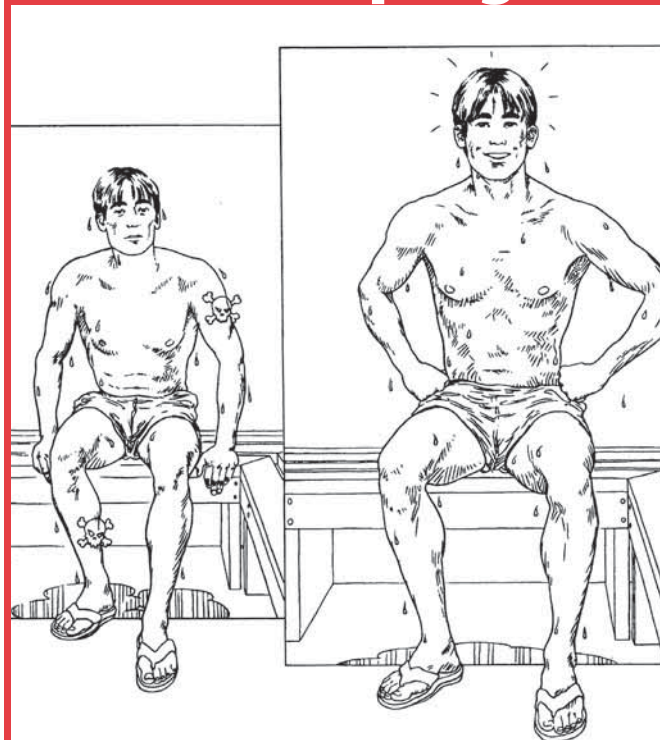
Podobně běžná je i bezohlednost při vydělávání peněz nebo drzost žádat vysokou cenu za bezcennou službu. Ve společnosti, v níž je běžné draze nakupovat čistý cukr vydávaný za homeopatické léčivo, platit vysoké částky za astrologii nebo za příjem neviditelné kosmické energie, není scientologie zas tak skandální. I v oblasti politiky je tolik všelijakých zájmových skupin, že – i kdyby se potvrdila nejhorší podezření – není zájmová skupina scientologů mezi nimi jistě tou nejhorší ani nejvlivnější.

Jinými slovy: kritika scientologie je vždy současně kritikou společnosti, v níž se jí relativně dobře daří. Hubbard snad předběhl dobu a scientologové jsou svým způsobem dodnes na špičce mezi podobnými organizacemi díky svým zkušenostem, síti organizací, bohatství. Ale většinová společnost všude na Západě se ke scientologickému hnutí přiblížila a ono se po Hubbardově smrti zjevně zase přiblížilo ke zbytku společnosti. V jistém smyslu to může být znepokojivé, v jiném zase nadějně. ◀

➤ Další informace

Nezávislé informace o scientologii je možné snadno nalézt v **religionistickém časopise Dingir**, např. v čísle 3/2000 (je dostupné na www.dingir.cz). Sama dianetika a scientologie se představuje v poměrně značném množství publikací, které jsou ale většinou dostupné jen v Dianetických centrech (misích Scientologické církve). Jejich seznam stejně jako další informace je možno nalézt na www.dianetika.cz nebo na www.scientologie.cz. Další internetové prezentace slouží například programu Řekni ne drogám, řekni ano životu (www.rekninedrogam.cz), Občanské komisi pro lidská práva (www.cchr.cz) apod. Zajímavou reakcí na služby scientologického hnutí je internetová stránka Požadujte zpět své peníze od Scientologické církve (<http://www.xs4all.nl/~jeta/spb/czech.html>).

Purifikační program

„Tohle byl opravdu fantastický program! Měl jsem hodně různých neduhů, bolestí a příznaků, které se během programu náhle objevily a pak zmizely. Ale ty nejskvělejší zisky nebyly fyzické. Zlepšila se mi paměť: Cítím se mnohem bystřejší a mám ze života mnohem větší radost.“ – B.K.

Cítíte se unavení? Ztrácíte nadšení a chuť do života? Jak se vám ráno vstává? Ztrácíte radost z věcí, kterou jste měli, když jste byli malí? – Snad si ani neuvědomíme, že všechny tyto naše denní nepříjemnosti mají společnou příčinu – jedy. Ty jsou – od radioaktivního záření přes pesticidy až třeba k drogám – podle scientologů všude kolem nás i v nás. **Očistit tělo od jedů a vrátit sílu a nadšení má purifikační program.** Půjde na 25–30 tisíc korun, trvá podle potřeby (většinou kolem 20 dnů), probíhá při běžném zaměstnání a sestává ze tří částí: (1) **upravená životospráva**, pravidelná strava, hodně zeleniny, hodně rostlinného tuku, hodně vitamínových doplňků; (2) **pravidelný jogging**; (3) každodenní několikrát **periody v sauně**. Podle Hubbarda se jedy váží v těle na tuky, díky joggingu se tuky na jedy snadno naváží a pocením se jedy dostanou z těla ven.

tologové jsou svým způsobem dodnes na špičce mezi podobnými organizacemi díky svým zkušenostem, síti organizací, bohatství. Ale většinová společnost všude na Západě se ke scientologickému hnutí přiblížila a ono se po Hubbardově smrti zjevně zase přiblížilo ke zbytku společnosti. V jistém smyslu to může být znepokojivé, v jiném zase nadějně. ◀

➤ **Juraj Plekanec, nejvýše postavený scientolog u nás a na Slovensku, s diplomem pátého stupně tzv. „operujícího thetana“**

Zdeněk Vojtíšek, odborný asistent
Husitské teologické fakulty UK,
šéfredaktor časopisu Dingir

